

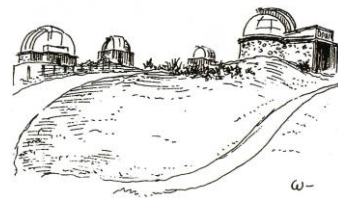
Brorfelde Astronomiske Vennekreds

Observator Gyldenkernes Vej 13

Brorfelde, 4340 Tølløse

web@brorfelde.eu

www.brorfelde.eu

11. årgang nr. 11

Nattehimlen november 2022

Total måneformørkelse 15. April 2014 (credit: Alfredo Garcia, Jr.)

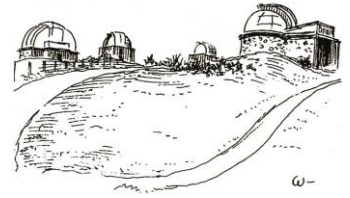

Ved novembers ankomst kan observatører på den nordlige halvkugle nyde tidligere, længere og koldere observationstider, mens observatører på den sydlige halvkugle kan nyde forårets varmere nætter. For observatører af fjerne objekter er der mange åbne stjernehebe i Cassiopeia og Perseus, og mange galakser i Pegasus og andre steder. Orion står op i løbet af aftenen og dominerer den sydlige himmel efter midnat, mens stjernerne fra det nordlige forår står op før daggry. De klareste planeter Jupiter og Saturn har overstået deres bedste tid på himlen, men de er stadig til at se i et teleskop. Og Leoniderne, stjerneskudssværmen, der har været afdæmpet i mange år, kan måske få et spektakulært udbrud omkring 18. november.

1. november 2022. Månen i første kvarter 06:37 UTC

2. november. Den tiltagende Måne står næsten halvvejs mellem Saturn (mod vest) og den klarere Jupiter (mod øst). Begge planeter, der har passeret opposition opviser stadig et væld af detaljer i et teleskop på nætter med en rolig himmel. Ved månedens indgang spænder Jupiter stadig over omtrent 48" og lyser med imponerende størrelsesklasse -2.8, mere end 3½ gange så klart som Sirius, den klareste stjerne.

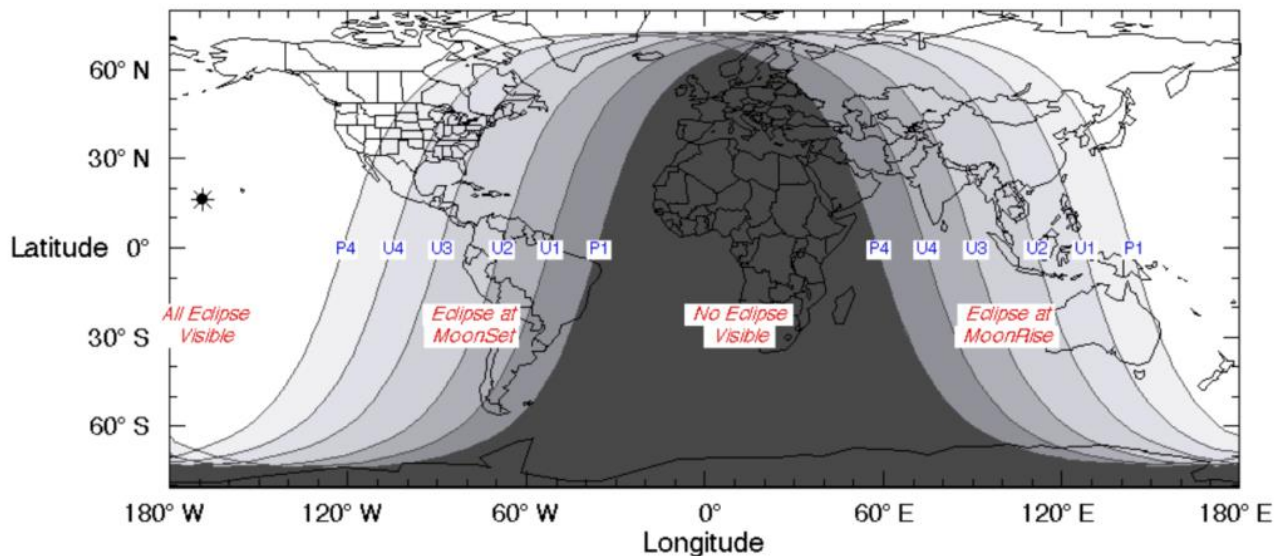
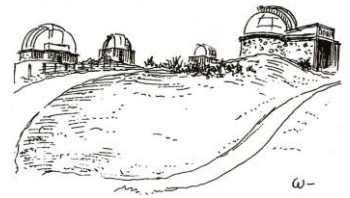
6. november. Det meste af Nordamerika sætter uret tilbage til Standard tid – hvilket betyder en ekstra time til at observere stjerner.

En ildkugle fra Tauriderne fotograferet 28. oktober 2005 af Hiroyuki Iida of Toyama, Japan.

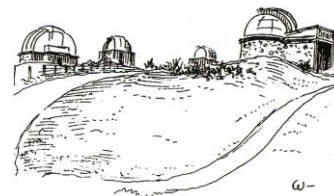
6.-12. november. Meteorsværmen Tauriderne har maksimum i denne uge, men Månen kommer lidt i vejen. Der er to sværme, den Nordlige og den Sydlige, og de har begge maksimum sent i oktober frem til midten af november. De kaldes sommetider Halloween ildkugler. Du kan se de klare ildkugler, der langsomt bevæger sig på den nordlige og sydlige halvkugle stort set hele natten. Begivenheden frembyder sædvanligvis 5-10 stjernes kud i timen, selv om nogle forudsigelser spår om flere i år.

8. november. Fuldmåne 11:02 UTC ("Bævermåne")

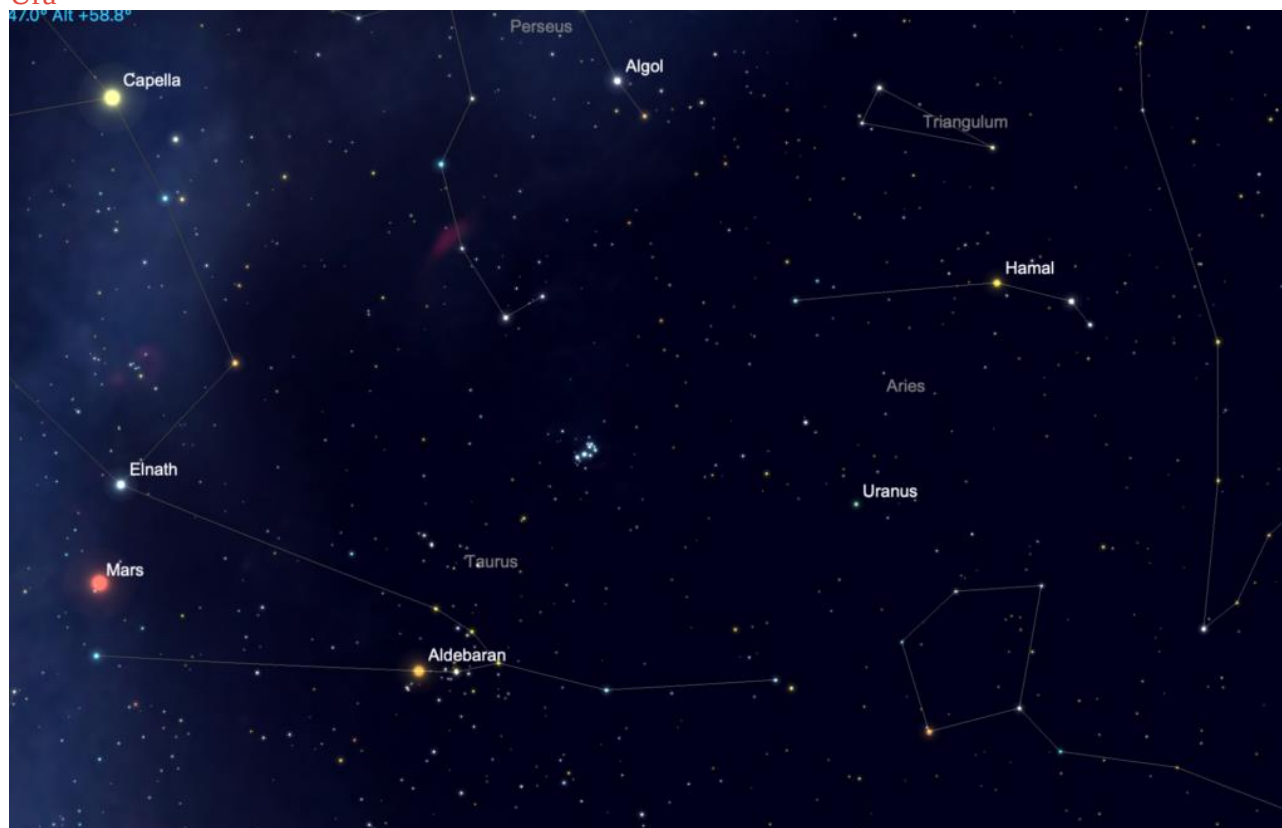
Måneformørkelse 8. November 2022. Image credit: NASA.

8. November. En total måneformørkelse finder sted for observatører i Amerika og i Stillehavsområdet (også Australien og New Zealand). Formørkelsen indtræffer ved Månen nær apogæum (Månen længst væk fra Jorden), så den fremtræder en smule mindre end gennemsnitligt. Se Aries omkring 16 grader vest for Plejaderne. Formørkelsen indtræffer fra 8:02 UTC til 13:56 UTC 8. November, med en totalitet på 86 minutter fra 10:16 UTC til 11:42 UTC. Maksimum ved 10:59 UTC. Under formørkelsen står Månen på den nordlige kant af umbra, den mørkeste del af Jordens skygge, så den syner en smule lysere på den nordlige kant og mørkere mod den sydlige. De brave folk på timeanddate.com har flere detaljer og angivelser af lokal tid.

Ura

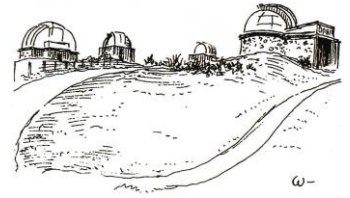
47.0° Alt +58.8°

Hvor Uranus befinder sig midt i november 2022.

9. november. Uranus når opposition, når den står op i øst, mens Solen går ned i vest. Den fjerne isgigant ligger lige på kanten af, hvad du kan se med det blotte øje, størrelsesklassen er +5.7 med en skive, der spænder over 3.7 buesekunder. Du kan se den omkring fem grader syd for stjernen epsilon Arietis af 5. størrelsesklasse. Uranus forbliver synligt til udgangen af 2022 og ind i det nye år på den del af himlen. Hvis du har en mørk himmel, så prøv at se planeten uden optik. Selv om planeten var til at se, omend ikke let, før opfindelsen af teleskopet, blev den ikke "opdaget" før William Herschel fandt den med et 6" teleskop 13. marts 1781. En større udfordring er det at finde nogle af alle de klare måner omkring Uranus ved hjælp af [månefinderen fra Sky&Telescope](#).

En endnu større udfordring for observatører med et teleskop er det at spotte en eller alle planetens fem klareste måner, som alle befinder sig tæt på planetens skive og delvis skjult i dens skær.

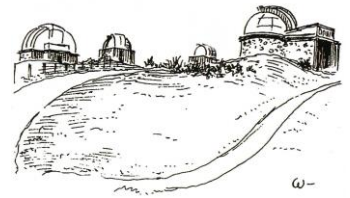

Mars og en stor Måne tidligt om morgenen 11. november 2022.

11. november. Den aftagende Måne står mindre end 3° grader fra Mars i Tyrens horn tidligt denne morgen før daggry. Planetens lysstyrke stiger og bliver større for hver dag på vej til opposition i næste måned. I dag spænder planeten over respektable $16''$ og lyser med størrelsesklasse -1.5 klarere end noget andet på himlen med undtagelse af Solen og Månen.

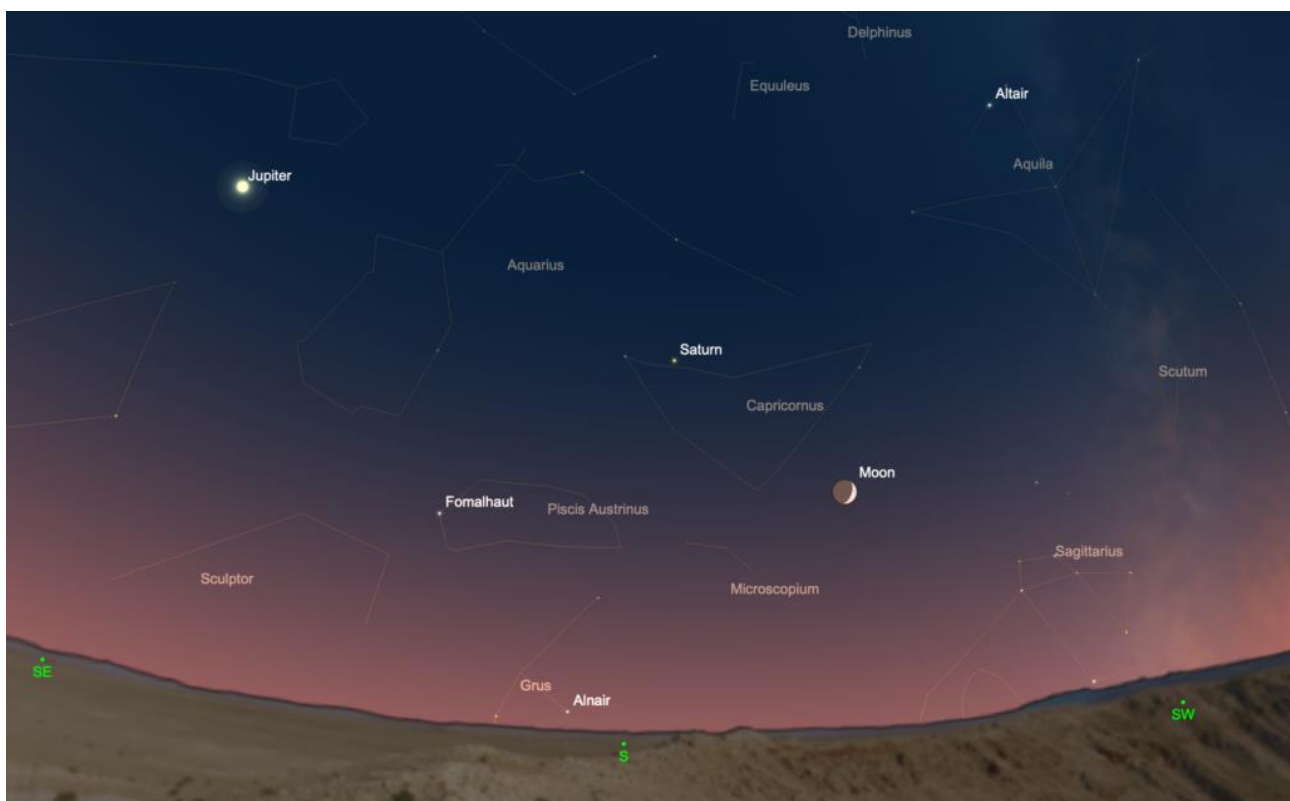
16. november. Månen i sidste kvarter 13:27 UTC

18.-21. november. Meteorsværmen Leoniderne har været rolig i de seneste mange år. Men det kan måske vise sig at være anderledes i 2022, da Jorden passerer igennem tre klumper af rester efterladt af den oprindelige komet, Comet 55/P Tempel-Tuttle, som har leveret materialet til Leoniderne. Normalt kan du forvente et maksimum på omkring 15 stjernes kud i timen, men et udbrud på yderligere 5 pr. time kan måske vise sig omkring 07:00 UTC 18. november. Det favoriserer observatører i Vesteuropa og Nordamerika. Af størst interesse kan det vise sig, at der er et potentiel udbrud på 200-300 stjernes kud pr. time

omkring kl. 06:00 19. november. Intet er sikkert – men hvis himlen er klar, så notér disse tidspunkter i din kalender. Leoniderne kan dukke op overalt på himlen, men de kan spores tilbage til et punkt i stjernebilledets ”segl”.

21. november. Hvis du er tidligt oppe, bør du se mod øst, hvor en tynd Måne står omkring 5° øst for stjernen Spica af 1. størrelsesklasse. Den mere lysstærke Arcturus står i nordlig retning.

Den tiltagende Måne, Saturn og Jupiter på den sydvestlige himmel om aftenen 27. November 2022.

23. november. Nymåne 22:57 UTC

27. november. En tiltagende Måne vender tilbage på den vestlige himmel efter solnedgang med Saturn og Jupiter et stykke mod øst, begge planeter går langsomt mod konjunktion med Solen.

Brian Ventrudo 1. november 2022